

OPGEBLAZEN AFSTAND IN MINIATUUR

Bas Blaasse

In een kartonnen verpakkingsdoos, tussen plastic spuitbustuutjes, lege metalen flessen en purschuim in oranje en blauw, hangt een medisch mondkapje. De grond ligt bezaaid met snippers papier en inkoopbonnetjes en nog meer purschuim, bovenop stukken uitgerold afdekplastic. Het zijn de restanten van een op het oog onstuimige werkperiode; je vraagt je bijna af of dit landschap van rommel en afval in scène is gezet. In het residentieatelier van Thomas Willemen in het FLACC kun je lang ronddwalen en telkens iets nieuws ontdekken.

Inmiddels zit ik met mijn rugzak tussen mijn benen in de trein van Genk naar Brussel, op de terugweg van mijn studiobezoek aan Thomas. Met één hand hou ik het handvat vast terwijl ik een beetje meedein op de onsamenhangende poëzie van twee roddelende meisjes achter me. Een laaghangende zon valt uiteen in een voorbijtrekkende eenvoud van industriële landerijen en boerderijtjes en het eerste licht van straatlantaarns. Als een uitgestrekt voorteken van de schemeruren. Het is bijna zomer en bijna donker.

Van de verschillende werken die zijn ontstaan in die kleurrijke rapsodie van Thomas' atelier is het donkere, dichte *Taking Clouds for Land* misschien het meest onverwachte – hoewel niet helemaal ongerijmd. Alsof kleine details, snippers uit het atelier zijn opgeblazen tot een opzichzelfstaand decor. In tegenstelling tot een springerig amalgaam van materiaal en vorm staat hier een monotoon massief dat alle aandacht centreert. Op het podium in de theaterzaal van het FLACC prijken zwarte kasteeltorens inclusief loopbrug en kantelen in de schijnwerpers, die, in verschillende kleurregisters, het schimachtige karakter doen bewegen. Van een afstand lijken organische vormen over de installatie te kruipen. Het krioelt maar is roerloos.

De indrukken die deze purschuimen burcht op het eerste oog wekt komen niet volledig overeen met de eigenlijke eigenschappen. Het is opgemaakt uit losse modules en is relatief licht, in tegenstelling tot wat kleur, vorm en grootte doen vermoeden. De scenografie is allesbehalve beslist. Als het spotlicht langs de oppervlakten strijkt, glinsteren de bubbelachtige details op en ontwaakt het luchtfoosiele reliëf in een dynamische gedaante die modelleerbaar is, veranderbaar. Eigenlijk roept de eigen verhouding van het werk telkens een interne tegenstelling op. Het is vrij log en groot, maar doet aan als een kasteeltje. Ongenuanceerd en toch gedetailleerd, alsof een miniatuurhuisje is uitvergroet. Ruw en zachtaardig, omineus en speels, serieus en bijna volslagen karikaturaal.

Ondertussen wordt het langzaam donker wordende, langszoevende landschap waar ik mijn ogen onverschillig op gericht hou geleidelijk vervangen door de weerspiegelingen in de coupéramen. Plotseling word ik me bewust van mijn eigen aanwezigheid in de trein. Het spoorloze defilé werkt ontvullend en verbreekt het lijdzame plezier die de treinreis gaf. Eén van de elementen die de trein natuurlijk zo aangenaam maken is dat je niks hoeft, er niet bent, naar buiten kunt staren. Als in een taxi of een vliegtuig. Maar in plaats van wolken of uitlaatgassen krijg je bossen en achtertuinen.

Van alle mogelijke vervoersmiddelen reis ik het liefste met de trein. In de auto word ik wagenziek en de fiets is te langzaam, te klein. De trein past in de grote geschiedenis van de moderniteit maar zijn snelheid is net zachtjes genoeg om aan de namoderne schizofrenie van een jetlag te ontsnappen. Precies de marge waar ik me graag in ophoud, vol vergezichten en idealen. Op veilige afstand.

Dwars door de Verenigde Staten, op routes die speciaal voor het panoramische uitzicht zijn aangelegd, rijden treinen met zogenaamde *Dome cars*. Deze wagons hebben zetels die kunnen draaien om nog beter te kunnen genieten van het Amerikaanse landschap – het hyperreële genot van de ontastbaarheid. Niks echt concreet maar alles steeds duidelijk zichtbaar. Een theater zonder spel, een verhaal zonder hoofdrolspelers. Een tunnelaquarium maar dan op het droge, en je hoeft er niet eens zelf doorheen te wandelen. Je kunt het betreden en tegelijkertijd blijft het op afstand. Zoals televisiekijken, zoals treinreizen, zoals de onbenaderbare maar toegankelijke decormodulen.

Ik ben er vrij zeker van dat Thomas geen treinvenster in gedachte had toen hij zijn zwarte luchtkastelen *Taking Clouds for Land* noemde. Die associatie is even ambigu als de dubbelzinnigheid waarin het modulaire purschuimlandschap dwaalt. Ik bedoel, hier staat een decor dat zelf op de voorgrond treedt, weifelend tussen de attributen van aquariumdecoratie en de fragiliteit van een koraalrif. Een onderwaterwereld op de bühne, maar de vissen ontbreken. Er is geen narratieve afloop. De achtergrond wordt zelf protagonist. Er is eigenlijk geen decor meer, enkel materie.

Brussel, augustus-september 2021

Thomas Willemen, *Taking Clouds for Land*, 1-3 oktober 2021, Gluon, Brussel

Residentie FLACC, Genk, voorjaar 2021

www.thomaswillemen.com

www.basblaasse.nl